

Neigem

Okegem
Outer & Lebeke
Pollare
Voorde
Appelterre-Eichem
Aspelare
Denderwindeke
Lieferinge
Meerbeke
Nederhasselt

Bovenop de kapel van Bevingen prijkt het beeld van de aartsengel Michaël. Jaar in jaar uit houdt hij steevast de wacht over de kapel en het Neigembos.

Onlosmakelijk verbonden met de Heren van Wedergraete en het Neigembos

WANDELING

De Sint-Margarethakerk van Neigem, of de **kerk van Sint-Margriet 1**, ontstaan uit een slotkapel van het kasteel van Wedergraete, brengt ons terug tot de 13de eeuw. Op 12 juni 1265 gaf de bisschop van Kamerijk aan de kloosterlingen van Sint-Jacob op de Koudenberg, die het patronaat over de parochiekerk bezaten, toestemming om de kerk over te brengen van Bevingen naar het dorp. Was dit op verzoek van de inwoners of van de heren Van Wedergraete voor wie de afstand van het kasteel tot de kapel van Bevingen te ver was? Misschien waren beiden vragende partij.

De bouw van de Sint-Margarethakerk verliep in twee fasen. Het oudste gedeelte wordt gevormd door het koor tot aan het midden van de kerk. Het tweede gedeelte dateert uit de tweede helft van de 15de eeuw. In 1651 voerde men grondige werken aan de kerk uit, voor een bedrag van drieduizend gulden, ter beschikking gesteld door de dochter van de toenmalige Heer van Wedergraete. In het torentje rechts zien we trouwens het wapenschild van de Heren van Wedergraete van wie de geschiedenis van Neigem doorweven is... onthoud de naam!

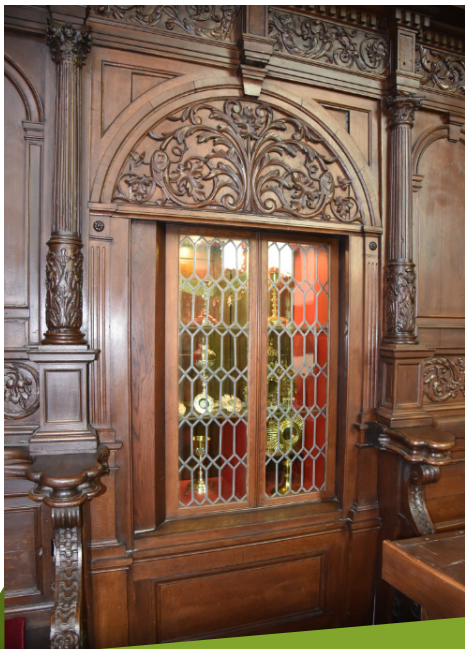
Het land van Wedergraete, of in het Frans Contrecoeur, was een baronie die oorspronkelijk bestond uit drie lenen van het Graafschap Vlaanderen: Pollare, Denderwindeke en Appelterre en Eichem, later werd daar Neigem en een groot deel van Meerbeke aan toegevoegd.

START- EN AANKOMSTPLAATS
AFSTAND
OPPERVLAKTE

Sint-Margarethakerk
volledige traject: 7,25 km
106 ha

De "Van Wedergraetes" -die het naburige kasteel bewoonden en blijkbaar zeer op hun privacy waren gesteld- konden ongezien de dienst volgen vanuit een 's heeren huysje, een afgesloten nis in de kerk. Je kwam erin langs de zijgevel, via een fraaie accoladeboogdeur. Op die manier hoefden ze het gewone volk niet onder ogen te komen.

In de loop der eeuwen werd nog regelmatig verbouwd en bijgebouwd aan de kerk: de drie beuken werden onder één dak gebracht, het bedehuis werd van gewelven voorzien, de sacristie werd vergroot... In haar huidige vorm bestaat de Sint-Margaretakerk grotendeels uit gotische partijen, met name de weststoren, de middenbeuk, het koor en de laatgotische sacristie, vergroot in 1755. De zijbeuken dateren mogelijks van 1651. Het geheel is gebouwd in baksteen met gebruik van zandsteen. Ook enkele graf- en gedenkplaten tegen de gevels verdienen onze aandacht. Binnenin is de kerk rijkelijk gestoffeerd en gedecoreerd met voornamelijk 17de en 18de-eeuwse elementen, wellicht afkomstig van de Sint-Adriaansabdij van Geraardsbergen. Uiteraard is de Heilige Margareta er op schilderij en als beeld prominent aanwezig.

De Heilige Margareta Van Antiochië (nu Turkije), een martelares uit de 3de eeuw, wordt steevast afgebeeld met een draak aan haar voeten. De legende vertelt dat haar heidense vader haar verstoote om haar christen geloof. Olybrius, stadsprefect, vroeg de beeldschone Margareta ten huwelijk maar zij weigerde. Omdat zij haar geloof niet wou afzweren werd ze in de kerker gegeoid waar de duivel haar, in de gedaante van een draak bezocht en verorberde maar, zij ontsnapte ongedeerd uit de buik van het monster. Na in het openbaar de meest gruwelijke folteringen te hebben ondergaan werd zij onthoofd. Sint-Margriet wordt aanbeden tegen krampen en voor vrouwen in barensood. Haar feestdag valt op 20 juli, één van de vele weerspreuken zegt: "Sint Margriet houdt heur water niet" of nog directer "Sint Margriet is een pisgriet".

Op het kerkplein staat een groot Heilig Hartbeeld, opgedragen aan Louis Van Cutsem die in de Eerste Wereldoorlog sneuvelde.

We laten de kerk achter ons en steken, bij voorkeur via het zebrapad verder links, -voorzichtig- de drukke Halsesteenweg over. Aan de overkant stappen we de Brusselseheerweg in en komen op een "dries". Veel vroeger had dries de betekenis van braakliggend weiland, later verstond men onder een dries een gemeenschappelijk centraal middenplein, meestal met een driehoekige vorm. Op deze weide graasde het vee, men mocht er gewassen planten maar er mocht niet worden gebouwd.

Hier vonden op de derde maandag na Pasen en op 19 oktober de jaarmarkten plaats. Het was er een en al bedrijvigheid met 60 wolwevers, 6 zilversmeden, een brouwerij, boerderijen en in de nabijheid van de korenwatermolen en het kasteel. Vroeger sprak men van "de Mert" en "de Plaetse". Tussen de lindebomen vonden hier eveneens de jaarlijkse dorpskermissen plaats. Soms spreekt men hier ook van een "Dries" of "Triwiski". Dit is een plein in de vorm van een driehoek gelegen tussen drie straten of toegangswegen.
(uit "Neigem, kroniek van een dorp" van Paul Cosijns)

Enkele opmerkelijke gebouwen zijn (links), op nummer 77, de voormalige hoeve, let op de korfboogpoort, en daarnaast, op nummer 75, een éénlaags boerenhuis met voortuintje en rondboogdeur in zandstenen omlijsting. Of de steen met het jaartal 1645 boven de deur effectief het jaartal van de bouw of van een verbouwing aanduidt is zeer de vraag.

Even verder zie je links, net vóór het huis met nummer 65, de gekasseide toegang tot de watermolen op de Molenbeek. Het waterrad werd al in de jaren '60 van de vorige eeuw weggenomen, nadien werd er elektrisch gemalen maar sinds 2020 is er geen enkele maalactiviteit meer.

Meest opvallend echter is het **grote bakstenen poortgebouw 2** aan de overkant van dit mooie plein. Het gaat om een toegangspoort tot het kasteeldomein want Neigem beschikt inderdaad over een indrukwekkend omgracht kasteel waarvan echter weinig te zien is vanaf de omringende straten: bomen, beplanting, hekkens en lange muren zorgen voor de nodige afzondering.

Het is rond het **kasteel van Neigem 3**, reeds als "castrum" vermeld in een 12de eeuwse charter, dat het dorp Neigem is gegroeid. In het begin van de 13de eeuw verlieten de heren van Wedergraete het kasteel van Contrecoeur te Appelterre en kwamen zich op het kasteel van Neigem vestigen. Op een "motte" verhief zich destijds het machtige kasteel met vierhoekig donjon, omringd door grachten en wallen en beveiligd door sterke omheiningen en ophaalbruggen. Het werd doorheen de tijden meermaals gebruikt als garnizoen voor vreemde legerbenden of nog als schuilplaats voor de inwoners van het omliggende platteland. In de 16de en de 17de eeuw werd het ingrijpend verbouwd. In 1901 werd het enorm verwoest door een grote brand. In 1949 werd de

burcht heropgebouwd en met één verdieping verlaagd, in de jaren 1990 werd het hele gebouw met de nodige historische zin zoveel mogelijk in de oorspronkelijke staat hersteld. Het geheel is een neotraditioneel getint kasteel met inrijpoort en statieplein met ronde hoektorens op zandstenen onderbouw met fundamenteën en kelders in Spaanse baksteen. Op het domein vind je, langs de Halsesteenweg, ook nog een portierswoning en een koetshuis.

Iedereen spreekt over het kasteel van Neigem, maar eigenlijk staat het op het grondgebied van Meerbeke. "Kasteel Sageborg" is trouwens een andere, minder bekende maar tot de verbeelding sprekende naam voor "het kasteel".

We verlaten de dries aan de kant van de toegangspoort en gaan links verder. We gaan er over de Molenbeek om onmiddellijk rechts de Ganzenstraat in te stappen langsheen de gracht van het domein. Met wat geluk vang je hier tussen de struiken een glimp op van het kasteel.

Aan het eind van deze straat gaan we rechts "Neep" in en komen zo aan de Halsesteenweg. Let op bij het oversteken! We wandelen rechtdoor "Bevingen" in. Eens over de Molenbeek zie we wat verder links in de weide, achter de draad, een betonnen verankerings- of meerpaal.

Dit is een overblijfsel van de "Ijzeren Muur", de KW-linie van Koningshooikt naar Waver, een verdedigingssysteem met honderden bunkers en verplaatsbare stalen hekkens op rollen, de zogenaamde "cointetelementen". Met deze verdedigingslinie, inderhaast opgetrokken vóór de Tweede Wereldoorlog, wou België weerwerk bieden tegen een Duitse inval. Er was ook een vertakking van Waver over Ninove tegen... de Fransen. Op die manier wou ons land zijn neutraliteit benadrukken. De Duitsers wisten maar al te goed van het bestaan van de KW-linie die uiteindelijk tot niets diende. Eind 1941 werd ze -op bevel van de Duitse bezetter- gededemonteerd. Toch vind je ook nu nog heel wat restanten, vooral de oersterke bunkers trotseerden de tijd. (zie ook wandeling Meerbeke)

Deze stalen hekkens, genoemd naar de uitvinder ervan, de Franse kolonel Cointet, werden ook Belgische poorten genoemd. Ze waren 5 meter hoog en 1.300 kg zwaar. De rollen onderaan waren naderhand ideaal voor menige boer om zijn akker te "bollen".

Aan de muur zie je een aantal "ex-voto's", hier meestal stenen tegels. Het zijn geschenken uit dankbaarheid of om een gunst te bekomen van gelovigen die O-L-V van Bevingen komen aanbidden.

Verder wandelend genieten we van het zicht op het Neigembos. Aan het kruispunt met de Potaardestraat volgen we links mee de grote bocht en komen aan de prachtig gelegen **Kapel van Bevingen 4**. Op deze plaats bevond zich de 12de-eeuwse kapel van de heren van Wedergraete, wat niet verwonderlijk is vermits ook hier de oorspronkelijke kern van het dorp lag. Aanvankelijk betrof het een volwaardige parochiekerk, maar reeds in de 13de eeuw werd deze plek een bedevaartsoord en dat is het nu nog. Zowel in de 17de als in de 18de eeuw werd de kapel verbouwd, pas in 1932 kreeg ze haar huidige uitzicht.

Binnenin staat, achter een ijzeren hek, een 16de-eeuws gepolychromeerd O-L-V-beeld met in het wapenschild erboven (vanuit de kapel niet te zien) de spreuk "In Ligno Salus" ("in het hout van het kruis vindt men de zaligheid"). Het was dan ook de lijfspreuk van Egidius Van Linthout, in 1665 abt van Sint-Jacob-op-de-Coudenberg, die de nis schonk waarin het beeld zich bevindt.

In de groene omgeving van deze kapel ligt een **Mariapark met 22 kapelletjes 5**, waarvan vijftien de mysteries van de rozenkrans uitbeelden en de andere de Zeven Weeën. Ook daar vind je de Kalvarieberg met kruis.

We verlaten het Mariale domein en wandelen rechts via Bevingen. Even verder zien we rechts de dreef die naar het Neigembos leidt, daar moeten we heen.

Het lijkt onvoorstelbaar maar het scheelde niet veel of het Neigembos was er vandaag niet meer: in de eerste helft van de jaren 1970 -toen het bos nog eigendom was van de Familie Descantons de Montblanc- waren illegale kappingen meer regel dan uitzondering en ei zo na werd het bos openbaar verkocht. Alleen massaal protest van milieu-actiegroepen, de bevolking en politici heeft het tij kunnen doen keren. In 1974 en 1981 werd het Neigembos bij Koninklijk Besluit beschermd als landschap en nu is het grootste gedeelte van het bos eigendom van het Vlaamse Gewest.

Een wereldwonder in Ninove is dit bosreservaat zeker en vast. **Het Neigembos 6** omvat 65 ha en ligt eigenlijk voor het overgrote deel op grondgebied Meerbeke nadat ene Napoleon Bonaparte de gemeentegrenzen hertekende. Het eeuwenoude bos is ontegensprekelijk een van de mooiste natuurelementen uit de streek. Het maakte samen met het Hallerbos, het Zoniënwoud, het Kravaalbos te Meldert, het Buggenhoutbos en tal van andere deel uit van het grote Kolenwoud of, in het Latijn "Silva Carbonaria", dat zich in de Romeinse periode uitstrekte van Picardië tot aan de oevers van de Rijn, de Moezel en de Noordzee en een groot deel van België beboste. Niemand minder dan de grote Romeinse krijgshoofd Julius Caesar vermeldde het "Kolenwoud" voor het eerst in zijn wereldberoemde "De Bello Gallico". De naam Kolenwoud

verwijst naar het gebruik van houtskool om ijzerhoudende zandsteen te smelten.

Het behoort tevens tot een reeks getuigenheuvels die netjes op een west-oost rij liggen en overblijvende zandbanken zijn van de Diestiaanse zee die zich zo'n 10 miljoen jaar geleden heeft teruggetrokken.

De hoogteligging, tussen de 20 en de 90 meter boven de zeespiegel, schommelt sterk. Dank zij het grillig reliëf met hellingen en dalen met holle wegen is dit bos nooit ontgonnen akkerland.

Opvallend zijn een viertal smeltwatervalleien die zich hebben gevormd op het einde van de laatste ijstijd, zo'n 10.000 jaar geleden toen sneeuw en ijs begonnen weg te smelten. Het Neigembos biedt een gevarieerde fauna en flora met meer dan 250 soorten planten en 75 vogelsoorten. Het magische tapijt van ontelbaar vele feeëriekke wilde blauwe boshyacinten in het voorjaar is telkens prachtig.

"Wil je echt een wereldwonder, duikt dan mee met mij eens onder in de pracht van Neigembos. Je hoort er duizend vogels zingen, ziet er eekhoortjes springen, met wat chance misschien ne vos..." zong wijlen Rufijn De Decker in zijn liedje "Toeren rond Ninove".

Volgens de legende hoedde hier vele eeuwen geleden een herder zijn schaapjes toen hij plots uit zijn gemijmer werd opgeschrikt door het felle geblijf van zijn schapershonden, die de grond omwoelden en tot grote verbazing van onze herder een sierlijk koperen kruisbeeld opdiepten. De herder gaf het kruis aan de pastoor die het meenam naar de parochiekerk van Gooik. Echter... de dag erna was het verdwenen en werd het teruggevonden op de vindplaats op de Woestijn! Prompt werd besloten op de plaats van deze wondere gebeurtenis een Heilige Kruiskapel op te richten...

Aan deze ingang van het bos vloeit de Prindaalbeek, rijk aan meanders en met een zeer groot verval: liefst 18 meter op 1 km! Daarom heeft deze beek, die uitmondt in de Molenbeek, een groot bacteriologisch reinigend vermogen. Na een gestage, vrij lange klim kom je op de Keizer Kareldreef, geef toe, een vreemde naam...

Hier zou Keizer Karel in 1521 gestrand zijn nadat zijn paard zich verstuikte. Boerke Naas hielp de keizer zonder te weten met wie hij te doen had. Maar, er kwam hier ooit nog meer hoog volk: in 1979 bezocht wijlen Koning Boudewijn Ninove. Hier ergens stond toen een schuilhut waar zijne majesteit het aperitief nuttigde...

We stappen rechts, op het einde van de dreef -voorbij de houten palen-en wandelen even een 100-tal meter links tot voorbij het huis. Dit is de "Inkhoorn". Het prachtige zicht op de Dendervallei krijg je er gratis bij. Wij keren terug op onze stappen, gaan nu rechtdoor en zien na enkele honderden meters de resten van twee enorme beuken liggen, geveld door een stevige storm in 1990. Als je bedenkt dat deze twee reuzen dateren uit Napoleons tijd... Nog een paar tientallen meters verder zien we een eeuwenoude holle weg, nu voorzien van een knuppelpad, die uitmondt in Prindaal.

De weg van Prindaal (grondgebied Meerbeke) naar de "Inkhoorn" heeft een lugubere andere naam: de "Iijkenweg". Langs dit traject werden in vroeger tijden de lijkten door het bos naar het kerkhof van Meerbeke gebracht om op die manier het grondgebied Neigem te vermijden. Het was de tijd van de tyfus, een bacteriële ziekte van maag en darmen die o.a. werd opgelopen door eten van besmet voedsel en door het drinken van besmet water (de waterput lag veelal tegen de beerput).

We keren terug tot op het pad, slaan rechtsaf en volgen dit klimmend pad om zo tot aan de rand van het bos te wandelen. Rechts hebben we uitzicht op de aanloop van een van de vier smeltwatervalleien waarvan reeds sprake. We gaan rechtdoor, verlaten het bos en gaan de Neerstraat in om zo op grondgebied Gooik te komen.

Op het einde van de Neerstraat slaan we rechts de Woestijnstraat in en komen aan de **Woestijnkapel 7**. Oorspronkelijk was het een missiekapel, sinds de 13de eeuw een bedevaartsoord. In de 15de eeuw reeds had de kapel ongeveer het huidige volume. Sinds 1942 is het een beschermd monument dat al enkele keren werd gerestaureerd.

We nemen rechts de Bettestraat en komen in een holle weg. Verder kuierend zien we rechts, onder een haagbeuk en een paar noeste knotwilgen, een oude met klimop

begroeide kapel. Even verder ligt het brongebied van de Prindaalbeek. Verderop links vang je misschien een glimp op van een huis met trapgevel, dit was eertijds een refugehuis voor bedevaarders die naar Compostella trokken.

Op het einde van de Bettestraat, nog vóór het kalvariekruis, slaan we voorbij het huis op de splitsing onmiddellijk rechtsaf de veldweg in. Aan de private weg die we verder rechts zien wandelen we rechtdoor op het smalle pad. Aan het eind ervan komen we op Prindaal, een afgezonderde wijk van Meerbeke, waar we op de betonweg, aan de wegwijzer die ons naar de kapel stuurt, rechts meedraaien. We volgen steeds rechtdoor, het beton gaat eerst over in een grindpad dat door het groen slingert en nog verder in een voetwegje dat ons terug leidt richting kapel van Bevingen. Op de straat gekomen wandelen we links en stappen de eerste straat links in. Daar zie je op de hoek een typische bakoven met broodhuis. Waar even verder het asfalt over gaat in een brede veldweg wandelen wij rechts het smallere pad in.

Zo komen we in de Pastorijstraat die we links volgen en waar we, je raadt het al, naast elkaar de **voormalige pastorij op nr. 3 8** en daarnaast het vroegere klooster en school bemerken.

Wandel hier rechts en je komt opnieuw aan de kerk waar deze unieke wandeling aanving.